

Archiwum Akt Nowych w Warszawie, zespół: Konsulat RP w Kwidzynie, jednostka:
[Duszpasterstwo polskie w Prusach, głównie sprawy księży i nabożeństw polskich.
Korespondencja, raporty konsulatu, wycinki prasowe], sygn. 478/50, k.24-25.

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

KONSULAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
W OLESTYNE

Oleśtyn, dnia 3 września 1938r.

L.Dn. 1/692/32 R 3415

p o s t a c i e .

W sprawie nominacji ks. przeł.
Kallera na biskupa warmińskiego.

Do
Ministerstwa Spraw Zagranicznych
Departament Polityczny
Główny Urząd Prasowy P.VI.

Rozdzielnik:
M.S.Z. K.I.
M.S.Z. P.II.N.
Poselstwo Polskie Berlin
Konsulat R.P. Kwidzyn
" " " NIK.

w Warszawie.

Nominacja ks. przeł. Kallera z Piły na biskupa
warmińskiego wywołała żywy oddźwięk w prasie tutej-
szej, szczególnie nacjonalistycznej.

Centr. "Allerst. Volksblatt" / Nr. 205 z 4/9 /
wita gorąco nowego biskupa jako syna kresów wschod-
nich, zasłużonego wielce na polu szkolnictwa i żywej
działalności kolonizacyjnej.

Centr. "Ermlandische Zeitung" / Nr. 205 z 4/9/
podnosi nominatowi obszerny artykuł, wyliczając wszy-
stkie jego zasługi. "Nowy biskup nie jest dla nas ob-
cy. Przypomniemy sobie, jak na wrocławskim zjeździe
"Augustinus Verein" wystąpił w sprawie prowincji
Pogranicza / Grenzmark Posen Westpreussen / prosząc
wszystkich Niemców o zrozumienie dla jego potrzeb
i o pomoc nie z kaski, lecz ze zrozumieniem, że Niemcy
na wschodzie tworzą swymi ciężkimi ochronny wał oj-
czyzny ". "Pochodzą z kresów wschodnich, nowy biskup
będzie posiadał / zrozumienie dla potrzeb Prus Wschod-
nich". Pismo podnosi dalej, iż jeszcze jako admini-
strator w Pile usnał publicznie ks. Kaller, że kato-
licy mają obowiązek głoszenia na centrum. Przypomi-
na dalej pochwały oberprezydenta Marchji Granicznej

von Helms, evangelisch, który umiał publicznie ks. Keller
"als einen deutschen Mann, dessen starkem und bewussten
Deutschtum ihn mit grosser Zuversicht und mit Vertreu-
en erfüllt". Wreszcie pismo wylicza gorliwą działalność
organizacyjną ks. Kellera, który założył i doprowadził
do rozwoju szeregu związków religijnych o charakterze
czysto niemieckim / Katterverein, Marienische Jungfrau-
enkongregation, Jünglingsapostolat, Kindheit-Jesu-Ver-
ein itp. / w szczególności zaś związek niemieckiej mło-
dzieży katolickiej, które, jak wiadomo, są najdziałniej-
szym środkiem germanizacji młodzieży polskiej.

Press sejmolistyczna wie o nowym biskupie bardzo
ścisle. "Allerst. Ztg." / Nr. 207 z 3/9/ píše "W o-
gólnej pamięci pozostaje jeszcze incydent w "korytarzu",
którego centralną osobistością był ks. prałat. Przed nie-
m, oem został on w drodze powrotnej z Gdańska do Pili
sekretnie i w wysocy niegodny sposób przetrzynany
w senknieciu przez całą noc". "Nowy biskup nie jest, jako
górnolazek, obcy na wschodzie, a działalność w Pile
obozajomizuje go z trudnościami pogranicza. Będzie więc
przyjęty na Warmji szczególnie przyjaźnie, ze względu na
oczekujące go zadania w dziedzinie szkolnictwa, specjal-
nie ważne i obzerne, a które dotychczas nie zostały
rozwiązane i wprowadziły pewien niepokój na Warmji".

Reasumując, press niemiecka zarówno katolicka jak
i ewangelicka widzi w nowym biskupie poważną siłę ger-
manizacyjną i przywiązuje dużą wagę do oczekiwanej od
niego akcji antypolskiej, szczególnie w dziedzinie
szkolnictwa.

Konsul

